

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозить:

з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на шість років . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 ссг.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і ашу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Руславох псалмів М. Шашкевича.

Входить у Львів ще два
крім неділі і руских свят
о 5½ год. пополуночі.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Особливіх ч. II. (партер)
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцеві в Агенції
Соколовського в сажаї Гавс-
мана.

Рукониси звертає ся лише
напопередне застережене.—

Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня значайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надсудзім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 ссг.
від стрічки.

В рішачій хвилі.

(X) Свого часу сказав буйший міністер
скарбу др. Кайль, що Німців і Че-
хів розділяв паперова стіна. Отсим висло-
вом бажав він означити, що вельми не-
значні справи стоять на переноні порозу-
міння між обидвома народами в Чехах. Від
сего порозуміння зависима не лише спокійна
законодатна робота в чеськім соймі і ула-
джене межинародних відносин в Чехах і
розвиток та поступ обидвох народів, але
також добро держави і успішна законода-
тна робота в державній раді в користь всіх
інших народів в Австрії.

Тимчасом свід показує, що ріжниця
між обидвома народами в Чехах не такі
дрібні, коли не одно вже правительством за-
ходило ся о коло розвизки національно-по-
літичного питання і не досягнувши нічого,
уступило місця иншому. Також і та обста-
вина, що бар. Бінерт взяв ся передовсім до
урухомлення чеського сойму, показує нагляд-
но, що там сячыває точка тяжести. Стано-
вище міністра-президента неперечно вельми
трудне, труднійше, як зго попередників. Він
стоить супроти чеської опозиції і тому бажав
обминати все, що могло би здавати ся
перехитренем Чехів. Але з другого знов
боку Німці глядять на цілу ту роботу не-
донірчиво, щоби правительство не зробило
яких народних уступок Чехам. Цілу справу
утрудняє незвичайно диверсікарство, котре
як раз в рішачій хвилі розовнює і роз-

ятрує національні предстрасти, а добутком
сего є доведена до справдешнього воєнного
стану національно-політична боротьба обох
таборів.

Від успіху переговорів зависиме не
тільки жите чеського сойму, але також і дер-
жавної ради, а з тим також і ествоване
конституції, бо на случай неудачі повертає
знов § 14-ий. Від успіху переговорів зави-
сима також доля інших краєвих соймів, бо
дорога до поправки краєвих фінансів веде
через чеський сойм і державну раду. Коли
не поведе ся довести бодай до уконституо-
вання чеського сойму, тоді зовсім безхосен-
ним і безпредметовим було би скликуване
держ. ради, котра мала би підготовити по-
праву краєвих фінансів і перевести розправу
над фінансовим пляном. Тимто всі краєві
сойми мають житєвий інтерес в тим, щоби
обрадованє в чеськім соймі стало можливим.

Розбитє переговорів нанесло би необ-
числимим народо-господарські шкоди. Поправа
краєвих фінансів, якої Чехи потребують
більше, як котрий небудь инший край, че-
рез те відрочилаб ся на неозначений час.
Державна рада не моглаб також сповнати
свої законодатної задачі, бо Чехи вже на-
перед заповідають, що без чеського сойму
не буде державної ради. Закон про
суспільну обезпечку, на котрий
так ждуть широкі верстви народні, не міг
бути ухвалений.

Тимчасом події останних тижнів, а та-
кож голоси і прояви, які наводимо понизше,
не відують переговорам правительства з
представниками Німців і Чехів корисного

висліду. Міг би отже не один думати, що
широким верствам народним ще не дів ся
так эле, що всі ті наклекуваня о поміч, всі
жалоби не є оправдані, коли представники
тих народних верств, послы, і в краєвих
соймах і в держ. раді прогайнують доро-
гий час обструкцією і національно-полі-
тичною боротьбою, котра в останних часах
почала вироджувати ся в справдешню війну.
Оден заграничний державник висловив ся,
що народо-господарський стан Австрії не мо-
же бути такий лихий, коли тут в законо-
датних тілах бачимо лише обструкцію і
зміни міністерств. Парламентаризм в Австрії
навіть після загального виборчого права не
може подужати і стає носьміховиском за-
границі, а правительство приневолене при-
думувати способи, щоби полагоджувати дер-
жавні потреби без парламенту, а послы
знов нарікають, що правительство малова-
жить собі законодатні тіла і без них обхо-
дить ся. Обструкцією позбуває ся держ.
рада найважнішого права конституційного
— контролі діяльности правительства і про-
мошує дорогу до самовлади бюрокрації.
Тимто теперішня хвиля має рішаче зна-
чєне не тільки для Чех, сойму і парла-
менту, але й для конституціоналізму.

Огляд часописий.

(Дальні голоси о справі видаваня українського
учительського вістника).

В ч. 171. подали ми статю українського у-
чителя д. Іченця про потребу видаваня учи-

Генега поетичних творів

Маркіяна Шашкевича.

Студія.

Кирила Студинського.

(Дальше).

Залеский славив гетманів Дорошенка, Кри-
воноса, Сагайдачного⁹⁾. А подібне оспівуване У-
країни і козацтва стрічаємо також в творах Па-
дури¹⁰⁾ і других поетів польсько-української
школи.

Побіч звеличчуваня України та козацтва по-
ети польсько-української школи вперве в літера-
турі малювали також образи старців-бандуристів
і піднесли високо культ могил, які схоронили в
собі героїв козацтва.²⁾ Ся струна відозвала ся
під впливом польсько-української школи в тво-
рах українських письменників, а головно у Ме-
тлинського, она мусліла найти відгомін також в
творах галицьких поетів. Який же відгомін по-
лишило польське письменство а спеціально поль-
сько-українська школа в творах Шашкевича?

Легкий відзвук музи Залеского бачу в по-
езії Шашкевича н. з. „Дума“. Шашкевич при-
святив її Миколі Устияновичеві і переслав йому
враз з українськими піснями. „Дума“ почи-
нає ся:

„От так, Миколаю, в українські вірлята
І веселять душу, серце загівають,
От так, Миколаю, руські соколята,
То з твха, то в голос матери співають!
Аж мило згадати, як то серце беть ся,
Коли з України руськая пісенька
Так мило, солодко вколо серця веть ся,
Як коло милого дівка русявенька,

Так го обнимає, так до себе тисне,

Пригортає і любує,

І голубить і цілує,

І плеще і тішить

І медочком дивить

Що трохи не скажен: пусти мене пісне!

Залеский одушевляв ся рівнож україн-
ською пісню:

Gdzie nie słuchasz wokoło z mogiły
Piesnioto wszelakie ożyły,
Słuch lubuje i serce aż rosnie
Głosy w głosach — w głos jeden a miły,
Wieje w dumach, szeroko roznośnie
Słuch lubuje i serce aż rośnie.³⁾

Дальша частина „Думки“ проявляє вплив
вагою сановитого, як його звав Шашкевич⁴⁾,
сумного, прастарого Могіла (Метлинського).
Маркіян співав:

„Ах тут і небанком буйний світєр по-
[вине,
Гостинець вже инший, от вже думку несе.
Несе й каже; сю ніч стенами гуляв я,
Нагулявшись до воля, по могилах
[лягав я,

Будім то спочити, а то підслухати,
Як то стара бувальщина буде розмовляти.

Коли поминемо вже саму форму вірша, яка
свідчить про вплив Метлинського⁵⁾, то ледви,
чи могло би уйти нашої уваги, що народна пі-
сня „Ой в полі могила а вітром гово-
рила“, яку Метлинський поклав на мотто до
своїх „Думок та п'єсень“, найшла під його впли-
вом відгомін в сій поезії Маркіяна.

В розмові пісні „про давні літа, про давні
часи“ виступав на яву ярко ріжниця поміж твор-
чістю Маркіяна а поетів польсько-української
школи. Поети сєї школи одушевляли ся і вели-

чали козацтво, Маркіян шукав опори для свого
народа по при козацтво в глибокій старині, в е-
поці руських князів. Пісня оповідає:

„Як слава гула,
Світом в окуля,
Про руських батьків,
Боярів, князів,
І стане повідати зразу так мило,
З тиха й величаво, мов над морем
[цвила
Цвіт доля любенько...“

Романтичне прикрашуванє старини в инь-
ших літературах веліло поетови ідеалізувати ча-
си князівські, уважати їх щасливими для русь-
кої землі. Незгода князів, крамоли, які они між
собор ковали, а через які, по словам автора
„Слово о полку Ігореві“, прийшла „погибель русь-
кої землі“, темнота боярів, нещасне суспільне
положенє простого люду в часах руських князів
— все те уступило у Маркіяна перед загально-
європейським напрямом ідеалізувати старину.
Сей час „долі“ заколючують лише напади Орди,
на якої згадку пісня

...голоснійше!

Застогне, заплаче що раз то сумнійше,
Сумнійше, страшнійше, гукне, засковиче,
З під могил, казавбись, старих
[людей кличе,

Щоби поспитати,
Про спис, про шаблюку,
Щоби розвідати,
Про орду каноку:

Як руським тілом згодувала ся,
Як руськов кривлев наповала ся,
Як руська шаблюка все її витала,
Як кривим зубом серце добувала,

тельського вістника українською мовою. На сю статтю відозвав ся в „Раді“ Хома Рудин і не заперечуючи потреби видавання такого вістника, обстає за тим, щоби его видавати московською мовою. Виводи д. Рудина так характеристичні для сучасних українських відносин, що наводимо їх в цілости. Скажемо лише від себе, що можна піддержувати і „Народного учителя“, в котрім би можна російську суспільність ознакомлювати з потребами української школи, але коли українська школа має бути народна, то таке учительство не може обійти ся без часописи педагогічної в рідній мові.

„Д. Іченець зяв дуже важне питанє: про виданє українського педагогічного журналу. Принципіально проти сього не можна сказати ані слова. Річ безперечно потрібна. Але хочеть ся сказати декільки слів в приводу здійсненя такої ідеї.

Як всім відомо, найслабшою стороною сучасного українства є брак інтелігенції, брак свідомих працівників на полі освідомлюваня широких народних верств.

Отже, звичайно, звідси виходить, що першою національною роботою повинно бути збільшенє інтелігенції, освідомленє тих русифікованих елементів, що або пробувають в інертному стані, або не знаючи де знайти вихід задля своєї енергії, роблять ся свідомими чи несвідомими русифікаторами.

Тимчасом найкращою річю для освідомлюваня є література української справи, але писана обовязково російською мовою.

Маючи досить добрий досвід, можу з певністю сказати, що саме така література робить відповідне враженє. Наприклад, ледве чи яке инше періодичне виданє зробило стільки для українізації всяких „малороссов“, скільки було зроблено покійними „Южними Записками“, що ставили ся так прихильно до нашої національної справи.

Сій українізації безумовно сприяла російська мова.

Коли далі мені доводилось часом говорити з несвідомими людьми і знайомити їх з українською справою, то тут завжди в великій пригоді ставала література, писана російською мовою. Українських книжок в сій справі або просто не брали, або коли брали, то зовсім не читали, як довело ся потім переконуватись.

Прикладом може бути книжка Б. Грінченка „На безпросвітномъ пути“; читалась вона всіма залюбки; тогож таки автора „Народні вчителі

В пущі вигідненько на нічліг
[стелила
В воду, під могилу спати кладо-
[вила,]
(Дальше буде).

1) Там же „Trachtymizowski monastyr“ (Том II. стр. 108—127) „Wyprawa Chocimska“ стр. 83.

2) Руїна Тумка Радугу. Lwiv 1874 стр. 92—147, де видруковано одинадцять дум, в яких поет звеличав українських гетьманів.

3) Дашкевич; Отазівъ ...стр. 213.

4) Zaleski; Pisma II. стр. 83.

5) Онішкевич; Руска бібліотека III. с. 61.

6) Спосіб римоваия в поезії Шашкевича: „сю ніч стенами гуляв я, на могилах лягав я“ нагадує Метливіського:

Як сивий степ біліти ме,
Як чорний бір шуміти ме,
Як звір в пушах ревіти ме,
Може і пісня ходити ме
Дійде до серця, серце палити ме
(Смерть бандуриста стр. 118—19)
або: Зрадник од людей ласки не знати ме,
Сам він од себе в пущі тікати ме,
Його рідне слово в ісіні не гріти ме,
Йому пісня в серці углем горіти ме.
(Зрадник стр. 45.) Порівнай також мов виданє поезий Метливіського (Львів 1897).

7) Підчеркненим віршам відповідає у Метливіського:

„І козаків із могили в той час викли-
[кали].
(Пожар Москви стр. 103.
Колись, мій синку, ми тії могили
Трупом та трупом начиняли;
Колись, мій синку, ми в тії мо-
[гили].
Злих ворогів, було, спати клали“
(Степ стр. 47).

та українська школа: більшість не читала, відмовляючись, що мова ніби то „галицька“, незрозуміла. І се говорило ся про книжку Б. Грінченка, такого знавця нашої мови.

З великим успіхом знов читав ся „Українській Вїстник“ і робив свою користну національну роботу, бо безсумнівно, освідомлював тих, кому тільки трапляв ся до рук, особливо ж сільську інтелігенцію. Отже на мою думку з сього випливає, що нам зараз найбільше потрібна для пропагованя української ідеї література, писана російською мовою. І така література буде корисна з двох боків: по перше, вона розбурхуватиме свідомість „тоже малороссов“, по друге вона знайомитиме з українською справою всіх тих, хто зараз пробуває відносно неї в становищу тих чужоземців, які неваї, що в Росії по улицях бігають білі ведмеді.

Виходячи з сього і цілком згожуючись з думкою д. Іченця що до потреби заснованя українського педагогічного журналу, я би сказав, що таке виданє, коли тільки оно призначитиметь ся не задля самого, свідомого учительства, а й для несвідомих елементів, — мусить видаватись російською мовою.

Мені здасть ся, що ті самі Білоруси на яких вказує д. Іченець, цілком правильно зрозуміли своє заданє видавати книжку „Білоруссаго Учителя“ російською мовою: сим способом они зробили тільки те, що книжка знайде свого читача і читатиметь ся як свідомими так несвідомими вчителями. Білоруссаж мова сього виданя булаб обмежила круг читачів виключно свідомим елементом. І се не зробилоб такої користі білорускій національній справі, як в даному разі, бо она так само потребує найбільшого числа читачів серед змосковлених Білорусів.

Оттак з мовою, якою слід би видавати журнал, тепер же друге питанє, — чи можна зараз здійснити думку про виданє журналу?

Думаєть ся, що ні. Щоб починати нове діло, особливо таке, як виданє журналу, треба в наші часи багато коштів, багато енергії, ініціативи та ще треба не забувати про незалежні обставини. А журнал нам дуже потрібний саме зараз. Щож тимчасом робити? Яких вжити заходів?

Найпростійше булоб скористувати ся для нашої мети в самому масштабі з того, що є зараз готове, а саме: з педагогічного журналу, що видаєть ся російською мовою вже кілька років, має певне число передплатників, до тогож ставить ся дуже і дуже прихильно до національної української справи. Сей журнал — „Народний Учитель“. І от, на превеликий жаль, на скільки відомо, головний контингент передплатників сього журналу дає Московщина, а не Україна, не вважаюча на те, що видаєть ся він зараз у Києві.

Отже найближшим заданєм свідомого учительства — яко мога більше поширенє сього журналу на Україні і саме широке співробітництво в ньому українських педагогічних сил, що зараз дуже мало, або й зовсім не беруть участи в сїм видані. Коли Українці щиро візьмуть ся до праці в „Народ. Учит.“, коли они пеклуватимуть ся про розповсюдженє его серед українського учительства так, що кожден учитель матиме в себе сей журнал, тоді він безперечно дасть багато користі українській національній справі і виконуватиме свою ролю до того часу, аж поки в нас не зявиться свій педагогічний журнал, писаний може й українською мовою.

І так тим, хто бажає добра українському народови, треба добре поміркувати про вагу „Нар. Учителя“ для нас, бо сю трибуну можна легко утратити, а чи матимем свою, то се ще питанє.

(Конець буде).

Допись із Станіслава.

(Кацапам всьо усодити!)

Кождого вразити мусять подвійна міра, яку галицькі власти починають примінювати супротив протегованих кацапів а ненавистних Українців. Яскраво ілюструє отсю подвійну міру слідуочий факт.

Є в Станіславові руский банк „Кредит звязковий“, який находить ся в руках українських. В раді надзираючій сего банку засідали між иншими два радники судові і один гімназійний професор. Довідавши ся про те їх верховні власти приказали сим панам безприволочно зложити отєї безінтересовні, чисто лишень почетні уряди.

Так поступили власти супротив урядників Українців, членів надзираючої ради українського банку.

Тимчасом кацапи тішат ся видимою ласкою та явним попертем прав личних кругів.

Є в Станіславові банк кацапский „Кредитное общество Самопомощь“. Платним, постійно урядуючим від ряду літ директором сего банку є не хто инший, як господиць Владимиръ Трушъ, в вільних від занятя в банку хвилях професор І. польської гімназії в Станіславові.

А сего власти чомусь не видять а еще улекшують госп. Трушови урядованє в банку.

А як хитро госп. Труш годить становиско професора зі становиском платного директора банку?

Рік річно укладає сей добродій поділ годин для цілої гімназії а при тім манідулює так зручно, що для себе призначає години лишень між 8 а 11 годиною рано а о 11. годині починає урядованє в банку.

Всі професори цілої гімназії мусять достроїтись до того, щоби п. Труш мав о 11. год. можливість спішити до свого банку.

А власти якось то все толерують та дозволяють п. Трушови на таке легковаженє свого стану та своїх обовязків.

Професура є для п. Труша побічним занятєм а тілом і душею є він відданий кацапскому банку, звідки має другу пенсію та може ширити свою пропаганду.

Цікави ми, чи і сего року ціла І. польська гімназія буде мати поділ годин уложений не після вимогів педагогіки але для вигоди банку: „Самопомощь“?

Педагог.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Міністер заграничних справ гр. Еренталя відбув а бар. Бурьяном цілогодичну нараду, яка має звязь з недавнім послуханєм гр. Еренталя у цісаря. Обговорювано справу скликаня делегацій. В політичних кругах слідять з великою увагою сї наради, бо они відносять ся не тільки до делегаційної сесії алетакж до справи конституції в Боснії.

В Лінци відбув ся в п'ятвицю зїзд горішньо-австрійських христ. сусп. послів (явило ся 43 соймових і парламентарних послів). Обговорено деякі політичні питання і одностайно осуджено обструкцію, котра лише помагає Мадырам. Висловлено також погляд, що без зміни регулярну неможлива є робота в держ. раді. Осуджено також викликану всенімцями боротьбу о Freie Schule, бо в хвилі коли Слав. Союз бажає розбити парламент, така боротьба є найнебезпечніша. Всі Німці повинні стояти разом і дбати о обезпеченє німецького характеру горіш.-Австрії, а се можна осягнути в соймі ухваленєм закона що до німецької мови яко викладної в усіх школах. Візвано також правительство, щоби рішучо опирало ся нарушуваню німецького хактеру чисто-німецьких країв. Зїзд висловив ся проти панованя § 14-го, ухвалив постанови що до практичного поступованя в соймі і в держ. раді і обговорював також можливість розвязаня держ. ради.

На суботу був скликаний до Лінци зїзд німецько-поступових послів, в котрих німецькі радикали (всенімці) не возьмуть участи, щоби не перебивати порозуміню поступовців з христ. суспільниками що до одностайного поступованя.

Проти міністра Жачка, котрий вїїхав був на зїзд чеських послів в Празі, виступило дуже різко „Ceske Slovo“, дневник Кльофача, закидаючи ему байдужність в справі нападів німецьких радикалів на Чехів в долині Австрії.

Дневник сей вказує на се, що нарада чеських послів є довірочна а міністер др. Жачек не має там що робити.

Для примирних нарад в цілі урухомлення чеського союму є вельми знаменитий голос німецько-вольнодумного посла Страхе в часописи „Abwehr“, котрий вказує на се, що, як довго сягає людська пам'ять, огірчене Німців в Чехах не було таке страшне як тепер. Дневники подавали недавно, що цісар висловив бажане про потреби уладження відносин в Чехах. Се нас мало обходить, пише сей дневник. Ні оден німецький посол не повинен згодити ся на соймову сесию, доки не буде поруки для національної самоуправи. Колиж би вайшли ся такі послы, що обманилиб свій варід, тоді він радше вибере соціалістів або христ. суспільників як нездарних народців. Тепер цілю Німців повинен бути оклик: „геть від Чехів, хочби через те і сойм і парламент мали робити ся, а також і ціла держава захитати ся“!

Ось до чого довело підбурюване ліберальних дневників з N. fr. Presse на чолі! Се вказує, що надії на корисний вислід переговорів щезають!

Сьогодні, в понеділок, мають почати ся чесько-німецькі угодні наради. Участь Німців запевнена, чеська опінія під тим зглядом поділена. Радикали відмовили участі а молодочехи згодили ся і висказали переконане, що і інші чеські сторонництва крім радикалів пристануть на участь, позаяк не можна стягати на себе закиду, що ставить ся перепони полагоді відносин.

По тій причині ударили остро „Narodni Listy“ на тих молодочехів, які стоять при Крамаржу а підвели з признанем ухвалу радикалів. Вкінці звивають хліборобників, яко найсильніше і найбільше в краю впливові тепер сторонництва, щоби на спільній нараді всіх сторонництв заявили ся проти участі в нараді з президентом міністрів. „Narodni Polityka“ уважає участь в нараді можливою і ковечною. Та нарада не може бути предметом борби з бар. Бінертом, позаяк нарада не є его видумкою, ані політичною акцією, яка слідувала би з его комбінацій. Она є вислідом волі сего, якого міністер є першим слугою, тому не належить звертати уваги на особу міністра але на саму річ. Отже лучає ся найліпша нагода, щоби послідні приключення, які вразили Чехів в найдорозших почуваннях і були вимірені проти їх живзенних інтересів, можна було їх найскорше усунути. Отворене замкнених шкіл може вскорі наступити. „Nas Nagoda“ заявляє, що хотяй ухвали ще не запали, то однак є певним, що Чехи не відкажуть зазивови бар. Бінерта. Чехи не мають ніякої причини уникати сеї наради тим більше, що тим ще зовсім не говорять ся, який буде єї вислід.

В суботу відбули ся в Празі наради чеських посольських клубів в чеськім соймі під проводом Івана Дворжака, хліборобника, в присутности Жачка і заступників всіх чеських соймових сторонництв. Предметом нарад було запрошене від президента міністрів на нараду в справі чеського союму. Представники сторонництв подали до відома, що запрошені члени їх клубів скористають з запрошеня; лише представники народних соціалістів і правно-державного поступового союзу заявили, що не скористають з запрошеня президента міністрів. Вкінці повазят дальші тактичні ухвали.

В Празі відбули ся також збори чеських послів до державної ради в присутности міністра Жачка. Після комунікату, парламентарна комісія клубу чеських послів до державної ради похваляє рішене соймових послів що до участі в нараді з бар. Бінертом, однак стоїть при заяві клубу, в якій зазначає вороже становище супроти теперішньої правительственої системи, тим більше, що се становище внаслідок протических приключень у Відні і Долішній Австрії змогло ся. Відтак раджено над положенем Чехів в Долішній Австрії і ухвалено відповідну акцію.

По нарадах поліпшили ся вигляди обрадованя чеського союму.

Орган обструкціоністів „Slovenec“ заявляє, що полудневі Славяни не будуть пероговорювати з правительством перед зміною цілої системи.

Заграниця.

З хвилию, коли молодотурки відвели побіду над старою системою правління, поставили они собі яко задачу перевести в діло засаду: „Туреччина для Турків“, то є старають ся зробити з Туреччини одноцілну державу. Тимчасом Туреччина складає ся з так ріжнородних елементів, що мрія молодотурків не дасть ся сповнити та стрічає ся з ісілякими перепонами. Бо хоч в боротьбі зі старою системою правління поводували ся они поступовими ідеями свободи і рівности, тепер оказує ся, що їх власна система правління нічим не ріжнить ся від попередної. На кожнім кроці дбають они лише о перевагу турецького елемента і то зарівно на поля уставодавнім, як шкільнім і церковнім. Доказом сего, що нова система не принесла ніяких користей і двладним народам, є боротьба Альбанців і отоманських Греків проти неї.

Молодотурки голосили ще давно, що найбільшу охоту до війни з Грецією мають македонські Греки. В сей спосіб хотіли они предствити єдність серед отоманських народів. Між тим оказує ся, що власне в Македонії повстав рух проти нових виїмкових устан. ухвалених парламентом, а яких цілю є агноблене розвою грецької мови і народности. Але не лише Греки встають проти правління молодотурків. Те саме роблять отоманські Болгари, Серби, Волохи і Альбанці, які бачать, що те, що нині роблять молодотурки з Греками, завтра зроблять з ними. Показало ся дальше, що сей воєнний запал віби то серед „цілого“ отоманського народу до війни з Грецією, був властиво запалом лише вєзначної часті тих Турків, яким є солию в оні успіхи грецької торгівлі. І тому то бажать они здснати „геленську гидру“.

В сей отже спосіб старають ся молодотурки о витворенє одноцільного отоманського народу. Очевидно, що гнетом они нічого не відіють. Можна би до сеї цілі дійти лише в сей спосіб, колиб молодотурки яко підставу одноцільности держави взили цілковите рівноуправленє всіх народів. Але як раз їх дотеперішнє правління є явним доказом, що сего они як найменше бажать. Молодотурки образували ся на Заході, присвоїли собі там всякі політичні ідеї, але присвоїли собі їх лише поверховно, а не присвоїли собі нічого з досвідченя європейської політичної штуки. Гнет, при помочи якого старають ся молодотурки удержати ся при державній кермі, не принесе Туреччині ніякої користі, а хіба ослабить її на внутр так, що в короткім часі може розпочати ся в східнім питаню нова фаза, але далеко грізніша.

Просимо відхобити передплату.

Новинки.

— Календар. Ві второк: руско-кат. Вартоломея; римо-кат.: Регіні м. — В середу: руско кат.: Адрияна м.; римо-кат.: Рожд. П. Д. М.

— Галиций сойм має бути скликаний на день 16. вересня.

— Угерці винявські в рудецькім повіті — як звісно — записав бл. п. Михайло Малецкий, який помер дня 4. липня с. р., львівській „Просьвіті“. Покійник в заповіті, зладженім адв. д-ром К. Левичким, признан доходи з того майна на ширене кооперативі межі нашим народом і на удержанє захоронки в Угерцях винявських. То майно складає ся з 370 і кількох моргів, з чого є 270 моргів орної землі, 70 моргів ліса а решту займають сіножати і пасовиска. Двір є вже старий і занедбаний, але за те будинки господарські в добрім стані. Інвентар, зложеній з 70 коров, 20 коний і ин., став також власністю „Просьвіти“. Виконавцем волі покійника є о. радник Кульчицький, парох сусідних Вошанець, а до нагляду господарства „Просьвіта“ поселила в дворі акад. Федевича. Вчерашної неділі їздили з рамена гол. виділу „Просьвіти“ др. Евг. Озаркевич і урядник „Просьвіти“ др. Галяк, оглянути записане „Просьвіті“ майно. По дорозі вступили до о. ради. Кульчицького і разом з нам поїхали до Угерцьк вин. На стрічу відпоручникам виїшла депутация місцевої читальні „Просьвіти“ і начальник громади та витали їх яко повновласників нового господаря. Др. Озаркевич, відповідаючи на привіт, запевнив селян, що старанем „Просьвіти“ буде помагати місцевим селянам до піднесеня їх добробуту та що новий господар буде так само як пок. дідич вигоджувати селянам при віднаймі поля і тим подібних випадках. Як зачуваємо, гол. виділ „Просьвіти“ задумує отворити в Угерцях вин. господарську школу.

— Українські книгарні. В половині сего місяця відкриває ся укр. книгарню в Харкові, якої властителем є К. Безкровний. — Д-ій Е. Чикаленко, властитель книгарні „Кіев. Старина“ просив о

дозвіл на відкритє філії в Умані, але власть відказала, не подаючи причини.

— Фяско паломництва. „Галічанін“ доносить, що почайські паломники, яких було до 200, не дістали вільних карт їзди залізницею до Києва і вернули з Почаєва домів. Лише 90 мужиків, що мали гроші коло себе, поїхало до Києва. Носевичи робить „Галічанін“ докір, що він не сказав паломникам, як стоїть справа в залізницею. Видко, в Росії прийшли до розуму і не дають ся обдурювати Носевичам і тим подібним Ничаям.

— Заходи полтавського губернского земства. Р. Кр. подає до відома нові справи поліпшеня виробів українського, домашнього промислу. Минула київська домашньо-промислова виставка показала, що полтавське губернське земство, будучи до того часу безперечно на чолі промислу всієї Росії — тепер у Києві, несподівано було випосажене мистецькими київськими виробами. Се й викликало не одно тільки здивованє полтавського земства, але й щире бажанє знов стати на відбитім високім становищі і от 24-го марца сього року, полт. губ. урвава скликала нараду з досвідних людей, що ведуть се діло, а до них запросила ще й декілька художників. На тій спільній нараді, між иншим, ухвалено за необхідне: щоб усіма промисловими виробами кермував окремиї земський художник; він має стояти, мовляв, „біля самого кореня діла“ і давати поради, малюнки, підбирати барви і таке инше; той мистець має приймати у полтавській промисловій склад тільки такі річі, що дійсно відповідають вимогам добірного смаку. Крім такого земського керманіча-артиста, повинна встувати постійна комісія з художників, що має їздитись до Полтави не менше трох разів на рік. Завдання сеї артистичної комісії не тільки відати діяльність земского промислового художника, — виробляючи програми виготованя річий відповідно порі року. Сяж комісія рівночасно є теж і громадскою судцїв (отим „жюри“), що буде присуджати премії за найкращі промислові вироби, конкурсові малюнки по всіх вітках домашнього промислу. Подано думку скласти перехідні збіркі, наприклад з гектографованих малюнків і справних річей, як от зразків ткани, шитя, ганчарських, різьбарських, плетених і инших виробів. З такими збірками мали їздити інструктори-метці і розповсюжувати уже добре вироблені зразки, та й самі матеріали. Нарада розійшла ся з тим, що збере ся знов і що художники привезуть з собою малюнки для тканя. 15-го мая відбулась друга нарада. На жаль де хто як от в Києві й з инших місць, не прибув на нараду. Привезено було деклі малюнки. Тепер виясилось, що заходи полтавської губернской управи добути земского художника, такого, як мало ся на меті, — пішли марно; та й справді трудно добути таку людину, а через те, покишо, треба обходитись без неї. Ухвалено заснувати артистичну комісію і докладно обговорено належну до неї працю. Вироблено умови всероссийского конкурсу й розмір премій по ткацтву. Ухвалено умови й розмір конкурсу по кераміці і різьбарству у маригородській мистецькій промисловій школі. На жаль, через трудне грошеве становище й інші перешкоди прийшлось обмежитись тільки самим ткацким конкурсом, хоч дудуть потрібні и інші. Ухвалено закликати до артистичної комісії ще декого з осіб, що звяють ся на українській орнаментіці. Очевидно полтавське земство дійсне хоче вдержати свою славу в промислі. Коли так, то нехай же не пожалує тих коштів, що приходять ся на який час затратити, — они вернуть ся десятицею, не тільки грішми, але й славою, що почала була ушерבלятись.

— Вістки з Буковини. Розділ черновецької учительської мужескої семінарії, при якій Русини мають одержати окремиї руский відділ, наступити в найближшій часі. — Буковинський сойм — як „Буковина“ вносить з ріжних познач — буде скликаний аж в грудні. На тій сесії прийде на денний порядок соймова виборча реформа. — На дохід будови „Народного Дому“ в Садагурі уряджено там 28. м. м. аматорське представленє і вечер з танцями, з чого прийшло чистого доходу 130 К. Аматори відиграли комедію Цеглинського „Ворожбит“. — Вчерашна „Буковина“ пише, що в Новім Солонці на Буковині заносить ся на бойкот польської народної школи рускими учениками, яких є поверх 50. Бойкот має би тривати так довго, поки не стане там руска школа.

— Лікарський зїзд в Будапешті вже скінчив ся. В зїзді зпоміж Славян брали участь лише польські лікарі. Русини також виберали ся на зїзд, але чи їздили, того не знаємо. Поляки вернули з Будапешту сильно огірчені, бо при укладаню статуту будучих міжнародних лікарських зїздів, помивено делегацию Поляків. Раз на все счеськємо заступництво Поляків на тих зїздах, бо від тепер на міжнародних лікарських зїздах будуть заступлені лише держави а не народности. По ухвалі того статута польські лікарі виїшли з салі парад і не брали участі в замкненому зїзді і на бенкеті. В сих днях відбуде ся у Відні засіданє славянського комітету міжнародних лікарських зїздів.

— **Холера в Голландії** В Роттердамі занедужала на холеру ще одна особа, а одна померла. Загалом померло там на холеру 13 осіб. Хорих е ще 16. З тих, що остають під лікарським доглядом, ніхто не занедужав.

— **Огні** В Романівці коло Тернополя згоріло огоді 14 селянських загород. Зпоміж погорільців було лише кількох обезпечених. — В Микулинцях, теробовельського повіта, згорів дім Берля Мармора. — На фільварку Тригудова коло Козової знявся огонь 800 коп збіжа, вартості 33.500. Шкода була обезпечена.

— **Дрібні вісти.** Вистава дробу, голубів і криликів відбуде ся в Золочеві в днях 26. до 28. с. — Др. Іван Санюцький отвіраз в Надвірній адвокатську канцелярію. — Пос. др. Колесса зложити посольський звіт дня 8. с. м. о 3. год. в Теробовля.

— **Переписка редакції.** Читальня «Прогресу» в Острові. Володимирів Бачинських єсть багато, але сей, про котрого питаєте, се зовсім инший. Сей, що підписаний яко видавець «Свободи», є також редактором «Діла» і директором «Кр. Союзу кредитового», отже як бачите, хоч молоденький собі чоловічок, а вже має три пенсії, а плююватиме п. Ол. Барвіньського з пімсти, що в однім фельетоні «Руслана» вказано на се, що др. В. Бачинський оженив ся з Польскою, а в «Ділі» п'януть тих, що женять ся з Польками; бо навіть его шурин, ученик тут польської гімназії, хоч гр. кат. обряду, записаний батьком за Поляка а сестра его віддана за Поляка. А в сій переписці «Свободи», про котру згадуєте, стілько брехні, скілько слів. Сидор Воробкевич не був ніколи послом (вже повинен би знати тямучий редактор); а що до 7 пенсій Ол. Барвіньського, які нібито платили ему Поляки, то така сама правда, бо про се було вже нераз в часописах виразне пояснене, що сю сплетню пустив на «Рус. Бесіді» (Русини люблять бавити ся сплетнями) о. Стефанович, враховуючи професорську пенсію, винагороду за членство в Раді шк. кр., дієти в держ. раді і в соймі та в делегаціях (хоч там не платять окремо дієти) і стипендію державну сина і доньки. Отже як бачите, нараховано пенсій аж 7, хоч в тім була дійсно лише одна пенсія, але й всі инші слуцайні побори, не походили від Поляків і се така сама брехня, що Барвіньський видає Руслана за польскі гроші. Також і се брехня, мовби Барвіньського багнетами вибирали в послі. Сю брехню підніє пос. Дайвинський в держ. раді в 1897 р., коли при виборі п. Гневоша жандарми багнетами покалічили одного чоловіка в Холові і се Гневош сам заявив, а можна се прочитати в стенограф. протоколах держ. ради. Ось бачите, якою брехнею воює п. редактор «Свободи» проти Ол. Барвіньського, до котрого звертає ся за всякими протекціями, як ему треба. Чи се чесно, розсудити уже самі і скілько варт патриотизм таких людей!

Оповіді.

— **Філія Товариства с.р. Ап. Павла в Станіславові** уряджує для членів в духовній семінарії від 13. до 17. вересня с. р. реколекції. Кошти удержання 12 К. Зголошувати ся треба в Тов. «Власна Поміч» в Станіславові.

— **3 Цішанівщини.** Вибори до повітрової ради в Цішанові відбудуть ся в групі сільських громад (12 членів) 12 жовтня с. р., з групи міських громад (6 чл.) 14. жовтня, а з групи більшої власности (8 чл.) дня 15. жовтня.

Посмертні оповістки.

— **Елісавета з Будзиновських Ціхоцька,** вдова по бл. п. Адольфі Ціхоцькім, офіціалі львівського магістрату, упокоїла ся дня 4. с. м. в 66. році життя в домі о. Пясецкого в Хоросні В. І. п.

— **Наталія Левицка,** вдова по пароху в Стрілках, старосамбірського повіта, упокоїла ся дня 31. м. м. в 54. р. життя. В. І. п.

МАЛИЙ ФЕЛЕТОН.

Николай Ковальчук.

Радощі педагога.

— Уф, яке зимно. Брр!
— Похухай, похухай, а загіреш ся?
Послухав, Ага; чи помогло?
Від кількох днів страшенне у мене зимно. І що на то скажете, що в літі ніколи в мене сего не бувало.
Тоді і вікно відчинив і сонцем жив — віддихав тай якось було ся видко, ну тай тепло. А тепер?

Вікна позагавляло лисами, в хаті темно, квартиру годі відчинити, бо на дворі — 15° С, а ту і в хаті не тепліше.

Та журба хліба не дасть.
— Гей, братику. — Микито, йдїть по дрова.
— Нема, прошу пана...
Грімке «нема» зазвенїло мені в ушах в цілій повні. О! я знаю, що се значить «нема». Оно пераз морозить горячі пориви, заціплює завязто зуби, морщить мурляво молоде чоло.
Хоть забий ся. Нема і нема.
Сїв я бідний і задумав ся
Став Микита й собі опер ся об одвірок тай думає.

Звісно, що «голова то розум»...
Та не так скоро порадить і голова, а тим менше розум, що без голови аві руш обійти ся не може. Так то вже на світі.
Зимне тай зимно.

Мій презес уяв руш не догадаєсь, що людина з пожертвоуванем, людина ідейна, що вступила в слїда Спасителя, трясєсь від зимна, наче Шепанік над виноградом.

Сміється, люди добрі, та не дуже!
Але, во! Шось Микита міркує і радісно пальцем по чолі сугає.

— Або знають пан що?
— Ну!
— Табо... хто... знає — — —
— Говоріть!
— Хто... значе, прошу пана, чи... то... можна?
— Та що?

— Я би шось паничеви порадив...
— Ну, та форце! А ту зубами дзеленькаю, хоч ще не час на вечірню дзвонити...

— Я би... казав... може би... поцупати, прошу пана... ту... або — — —
— Микито, не.
— Я полюблю ті конбиці з під старої лавки, що то панич казали викинути на двір...

Я схопив ся, начеб мною кинуло. Ото з мене недотеза. Як я міг недогадати ся? Ой тумане туманочку! Чи то одно крісло в інтернаті пішло Вульканови в жертву? А ту... о!

За кілька хвилин палахкотїло в печі малої комнати — в великій був склад меблів (куфорок без віка) і поживи (дробинки з булки, щомві зів передучера, попиваючи чаєм).

— Ааа!
Як чарівно представляв ся вид сї любої кімнатки з огнем в печі.
О, який рай!...

На другий день скоро євіт пішло письмо з Микиток на пошту, що школи не буде, бо дітв померзнуть в класі.

Які будуть живив, побачимо...
ХІ. 03.

Телеграми

з дня 6. вересня.

Копангага. Подорожника д-ра Кука приняв король Фридрих на півгодиннім послуханю. Д-ра Кука запросило на бенкет в его честь географічне тов-о в Гамбурзі.

Лінець. В присутности архієв. Кароля Франца Йосафа отворено тут австрійську виставу пароплавання.

Одеса. Виняято ту дїл бувшого перского шаха в лю, в якій він постійно замешкає.

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролїва). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewiczka a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замїтки і матеріяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імені українсько-руського народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Pieczenie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej pol. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Ціна 40 с.

Дїстати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Бюро учительске і службове

Марії Немчиновскої, Львів, площа Академічна 3

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-руської фабрики Евгена Білінського в Збарзжі.

З доходу сїї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по сьвященїках.

Держім ся поклику:

Свій до свого!

Товариство взаїмного кредиту „Дністер” у Львові, ул. Руска ч. 20. Телефон ч. 788. засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер” в р. 1895 на підставі закона о стоварищенях з р. 1873. Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти удїлу. Цїлю Товариства є удїлюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі” від більше літ. Проценти від вкладок 4%, без потручення податку рентового. Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне. Конто в Щадниці почтовой ч. 85.527. Конто жирове в банку австро-угор. Вкладки щадничі К 2.848.890.— Удїли членські К 262.994.— Позички удїлені К 3.396.002.— Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Квакова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнопа	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновель	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломні	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Нустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10*
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	*20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30G	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Виняк	8:07	—	11:19	3:26	9:39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночи
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Квакова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Рава	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновель	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:50	—	—
Коломні	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Нустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	6:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Виняк	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. —*) Лише в недїлі і сьвята від 1/2 до 1/3. А) Лише в недїлі і сьвята від 1/2 до 2/3. — Б) Лише в недїлі і сьвята від 1/3 до 2/3. — В) В недїлі і сьвята а від 1/3 до 2/3 щодень. — Г) Щоденно від 1/2 до 2/3. — З) Лише в недїлі.

